

УДК 658.012.23:001.895

Ю.М. Тесля, А.О. Білощицький

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

ПРОЕКТНИЙ ПОГЛЯД НА ПИТАННЯ ПОКРАЩЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ БІЗНЕСУ, НАУКИ ТА ВЛАДИ В УМОВАХ УКРАЇНИ

Виділені проблеми взаємодії влади, бізнесу і науки на шляху розвитку економіки України. Показана необхідність застосування проектного підходу до удосконалення діяльності владних структур та організацій наукової сфери в напрямку створення необхідних для бізнесу умов функціонування та розвитку.

Ключові слова: управління проектами, інформаційна взаємодія, розвиток

Постановка проблеми

Майбутнє України тісно пов'язане з тим, як різноманітні владні, наукові та бізнес-структури будуть реагувати на виклики сучасного світу. Якщо в процесі розвитку буде забезпечена їх продуктивна взаємодія, то можна очікувати вихід України в число розвинених країн світу. Якщо ні – то нам буде відведена роль ресурсного (в першу чергу трудового) додатку до інших країн. Проблема оптимізації взаємодії влади, бізнесу і науки на шляху розвитку України є мабуть найбільш важливою національною проблемою сучасності.

З врахування того, що такий розвиток є не чим іншим, як глобальним національним проектом, виникає необхідність застосування методології управління проектами до питань покращення взаємодії влади, бізнесу і науки в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, невирішена раніше частина проблеми.

Як слідує з проведеного аналізу питанням застосування проектного менеджменту до управління бізнесом, наукою та установами державної влади приділяється достатня увага. Але в цих дослідженнях не аналізуються питання покращення несилової (інформаційної) взаємодії владних структур з науковими організаціями та бізнесом України з позицій проектного підходу.

ПРОЕКТНЫЙ ВЗГЛЯД НА ВОПРОСЫ
УЛУЧШЕНИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ
БИЗНЕСА,
НАУКИ И ВЛАСТИ В
ЭКОНОМИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ
УКРАИНЫ

Выделенные проблемы взаимодействия власти, бизнеса и науки на пути развития экономики Украины. Показана необходимость применения проектного подхода к совершенствованию деятельности властных структур и организаций научной сферы в направлении создания необходимых для бизнеса условий функционирования и развития.

DESIGN PERSPECTIVE ON ISSUES
BETTER INTERACTION OF BUSINESS,
SCIENCE AND AUTHORITIES IN
ECONOMIC CONDITIONS OF UKRAINE

Selected problems of interaction between government, business and science in the development of Ukraine's economy. The necessity of the application of the design approach to the improvement of public authorities and organizations scientific field towards creating the necessary conditions for business operation and development.

Формулювання мети статті

Наявність невирішеної частини проблеми в цій сфері висуває об'єктивну необхідність вивчення питань покращення взаємодії влади, бізнесу і науки з позицій проектного підходу та розробки рекомендацій, які могли б покращити цю взаємодію. Це і буде метою цієї роботи.

Основний матеріал досліджень

І представники влади, і бізнесу, і науки – всі бажають, щоб життя приносило максимум задоволення і мінімум неприємностей. Щоб всі справи, якими вони займаються приносили необхідний результат. Для цього є дві необхідні умови:

1. Щоб всі задіяні у цих справах хотіли одного й того ж результату. Щоб вони були єдиною командою.

2. Щоб в цій команді працювали професіонали, озброєні сучасними методологіями і технологіями.

І звичайно, для цього необхідно, щоб Україна була економічно розвиненою, процвітаючою, сильною державою, яка забезпечує гідне життя своїм громадянам. Саме таке майбуття формується в процесі взаємодії бізнесу, науки і влади. Для цього необхідно забезпечити єдність в своїх діях саме цих зацікавлених сторін. Як випливає з теорії несилової взаємодії, зацікавлені сторони повинні бути однаковими з позицій відношення до дійсності

(рухатись по одному вектору), щоб забезпечити досягнення результату, а не утворювати постійні конфлікти. Що насправді відбувається при взаємодії цих зацікавлених сторін в реальних умовах показано на (рис.1).

Представники влади не дуже хочуть вирішувати проблеми бізнесу і науки. Бізнес бажає досягти своїх цілей обходячи закони, мінімізуючи податки. А науковці часто виконують дослідження заради дослідження та власної вигоди, а не для процвітання бізнесу та держави.

Якщо Україна хоче увійти в Світове співтовариство, то необхідно змінити взаємовідносини між владою, бізнесом і наукою. Є потреба вироблення у науки, бізнесу і влади однакових поглядів на ті проекти, які забезпечують і розвиток бізнесу, і відповідно розвиток держави. Розглянемо що цьому заважає. На нашу думку є п'ять основних причин:

1. Недостатньо активні і продуктивні інформаційні взаємодії між бізнесом і наукою. Цьому могли б допомогти владні установи. Є сучасні наукові концепції, які показують що традиційний підхід до інформування, скажімо, бізнесу про ті чи інші наукові результати є недостатньо продуктивною формою розвитку. Потрібно реалізовувати концепцію несилової (інформаційної) взаємодії науки і бізнесу [1]. Коли бізнес несиловим (інформаційним) чином діє на науковців з метою формування потрібного для бізнесу відношення до розвитку, до наукових праць, їх практичної значущості. І навпаки. Науковці повинні не просто інформувати бізнес про отримані результати, а тиснути на них, показувати переваги нових підходів, результати впровадження для того,

щоб бізнес змінив своє не зовсім гарне відношення до науки. Наприклад, існують компанії, які розповсюджують квитки, скажімо, на театральні вистави. Вони постійно телефонують клієнтам, нав'язуючи їм думку відвідати ті чи інші вистави. Але відсутня популяризація наукових результатів державою, яка б здійснювала такий інформаційний тиск на бізнес. Відсутні звертання до компаній з нав'язуванням тих чи інших наукових продуктів, чи можливостей наукових закладів.

2. 2. Стан бізнесу. Сучасний бізнес характеризується боротьбою за виживання. Криза. Податковий тягар. Відсутність державної підтримки. Засилля східних конкурентів. Все це призводить до того, що бізнес турбується найчастіше не про розвиток, а про забезпечення власної життєдіяльності. Це традиційна філософія життя. Спочатку забезпечуємо свою життєдіяльність, а потім будемо розвиватися. Однак в живій природі реалізована зовсім інша концепція. Розвиваючись – забезпечити свою життєдіяльність. Чим більш розвинена особа, тим більш гарантована їй можливість виживання в цьому світі, в суспільстві. Так само і в бізнесі. Більш розвинені компанії мають більше шансів вистояти і в конкурентній боротьбі, і в період кризи. В основі розвитку як людини, так і бізнесу звичайно інформація. Якщо звернути увагу, на що йдуть фінансові ресурси в передових західних країнах і в Україні, то побачимо, що там кошти витрачаються в основному на інформацію, на знання. На другому-третьому місцях енергетичні та матеріальні ресурси. В нашій країні бізнесу здебільшого не до інформації, не до знань, не до науки.

Рис.1.Спрямування взаємодії бізнесу, науки і влади в наукових дослідженнях

Фінансові ресурси йдуть на матеріали, зарплату, енергоресурси і т.п, а не на знання, не на інформацію, не на науку. На нашу думку це неправильно, але відповідає реальним умовам України. І звідси випливає третя і четверта причина.

3. Стан науки. Вітчизняна наука «звикла» жити за рахунок держави. Звикла витратити кошти, а не заробляти їх своєю продукцією. Науковою продукцією. Так було завжди. І це призвело до того, що науковці працюють, здебільшого на процес, а не на результат. Адже робота на результат вимагає формалізації деякого проекту з визначенням корисного для замовника результату, найчастіше прибутку. А робота на процес, вимагає формалізації наукової теми. Яка дасть науковий результат. І дає, але не для бізнесу, а для самих науковців. Є кошти (нехай невеликі) – науковий заклад працює. Готуються звіти. Нікому в більшості випадків це не потрібно, крім самого наукового закладу. Працівники цього закладу на цьому матеріалі пишуть статті, захищають дисертації, отримують звання. Адже легше працювати на процес, чим на результат. А саме це не може сприймати бізнес.

4. Законодавство і влада, які слабо стимулюють продуктивну працю науки і бізнесу. По своїй суті найбільшу несилу дію на бізнес і науку роблять саме ці чинники. Для того, щоб наука і бізнес продуктивно працювали, щоб країна розвивала інноваційні проекти і розвивалася сама, необхідно створити таке законодавство і отримати таку владу, які впливатимуть позитивно на науку і бізнес. І тут дуже важливий професіоналізм. В першу чергу управлінський. Звідси наступна причина.

5. Відсутність професіоналів в управлінні наукою. Не вчених, а професіоналів саме в області управління. Якщо говорити, про наукові дослідження в управлінському аспекті, то вони являють собою різноманітні проекти. Значить потрібно говорити про професійне управління проектами. Чи багато фахівців у відповідних сферах державного управління? Вони там практично відсутні! Це теж одна з причин того, що Україна має те, що має. Але повинна мати те, що заслужив наш народ – працюючий і розумний.

Не потрібно все те, що сказано вище, відносити до діяльності всіх компаній, і всіх науковців. Не треба всіх міряти одним аршином. Є представники бізнесу, які хочуть розвиватись і виділяють на це кошти. Є науковці, які дають цікаві результати, потрібні бізнесу. І є представники влади, які допомагають розвиватись країні, та й законодавство деякою мірою цьому сприяє. Біда нашої країни в тому, що таких позитивних моментів мало. І не

треба робити революцію та думати, що дотепер все було погано, а на завтра все буде добре. А треба створити умови для того, щоб через рік, п'ять, десять років компаній, які будуть вкладати гроші в розвиток, ставало все більше. І щоб науковців, які працюють «на результат», а не на «процес» ставало все більше. Сьогодні, наука здебільшого чекає державних коштів. Для фундаментальної науки це мабуть правильно. Фізики, математики, історики, філологи та ін. мають розвиватися за рахунок держави, бо це її престиж в сучасному світі. Цих коштів повинно бути більше, ніж є сьогодні. Працювати в науці має бути престижно. Для цього потрібно:

1. В прикладній науці запровадити проектний підхід. Кожну тематику треба розглядати як суспільно – чи бізнес-корисний проект, який дає потрібний для бізнесу або для суспільства результат. Потрібно фінансувати не процес, а результат. Нехай замовник, якщо це приватна компанія, сама визначить що саме фінансувати. І оцінить результат. А якщо замовником виступає держава, то нехай відповідальна особа в державі відповідає за те, щоби витрачені на прикладні наукові дослідження кошти принесли позитивний результат. А цей результат, проданий приватним чи переданий державним підприємствам дасть прибуток. І відповідно через оподаткування цього прибутку держава отримає дохід, який перекриє витрачені кошти. Лише тоді нам, вдасться виокремити тих, хто насправді працює на результат, а не на процес, стимулювати до розвитку тих, хто цим ще не живе. І оцінити роботу державних чиновників, які звикли безконтрольно використовувати державні кошти.

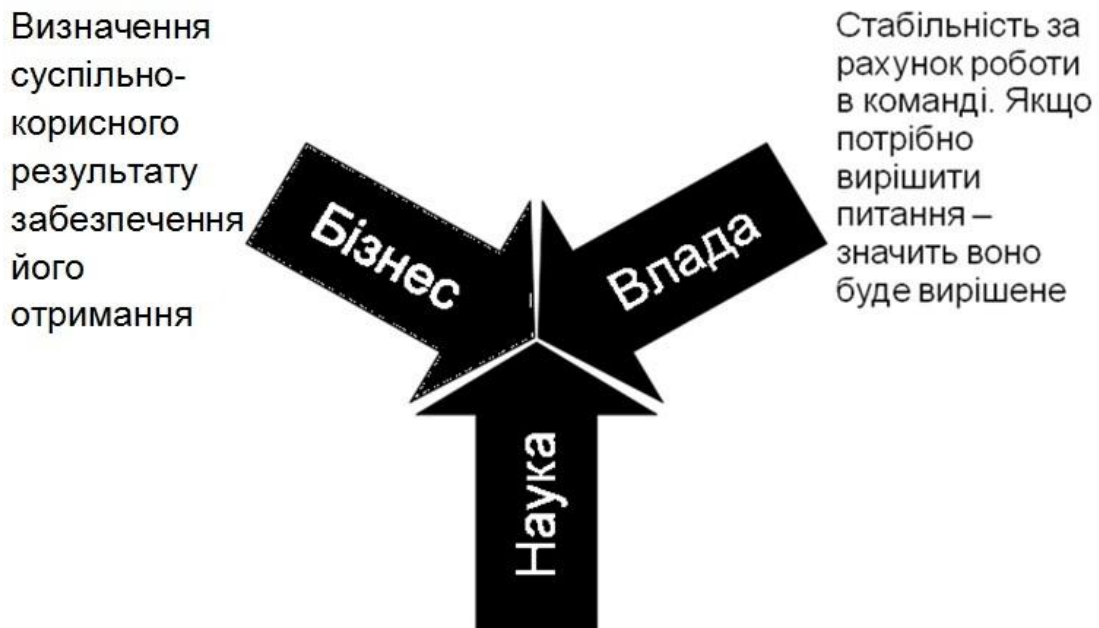
2. Докорінно покращити інформаційну взаємодію між владою, бізнесом і наукою. Не просто на сайті давати інформацію, про наявні наукові розробки, а діяти несилував чином на зацікавлені сторони – телефонувати, писати, говорити, підключати радіо та телебачення і т.п. Слід створити спеціальний підрозділ, який буде телефонувати бізнес-структурам і інформувати їх про наявні продукти.

3. Вплинути на законодавство. Зробити так, щоби бізнесу було вигідно «розвивати» науку. Фінансувати науку не через державу (держава бере податки, частину з яких витрачає на науку). Треба не брати податки на ту суму, яку підприємства самостійно вкладають в науку, або хоча б зменшувати їх. Відповідно зникають різноманітні проміжні ланки, які не розвивають науку, а затримують цей розвиток.

4. Впровадити професійне адміністрування результатів наукових досліджень. Коли витрачені державою гроші на дослідження повинні дати віддачу. Не секрет, що гроші на дослідження протягом багатьох років виділяються «ріднішим» установам, лабораторіям, підрозділам не залежно від бізнес-результатів. В радянські часи підприємствам формували план виробництва, а не план продажі. Потрібно чітко контролювати: скільки коштів і кому було виділено (кому –

конкретні прізвища керівників досліджень), і що дали ці дослідження для бізнесу (хто «придбав» результати досліджень). Звісно йдеться про прикладну, а не фундаментальну науку.

Таким чином ми зможемо забезпечити цілеорієнтовану взаємодію бізнесу, влади і науки (рис.2). Лише в цьому випадку буде отримано потрібний для України результат, а її громадяни будуть задоволені і науковими досягненнями, і роботою бізнесу, і владою.

Залежність перспективи від результату проекту

Рис.2. Потрібне спрямування взаємодії бізнесу, науки і влади в наукових дослідженнях

Висновки

В статті показана необхідність покращення взаємодії між владою, бізнесом і наукою на шляху до перетворення України в процвітаючу країну. Намічені шляхи удосконалення організаційних підходів до фінансування прикладних наукових досліджень та показана необхідність впровадження професійного проектного менеджменту у сферу управління наукою.

Список літератури

1. Тесля Ю.Н. *Неслововое взаимодействие*/Ю.Н. Тесля: Монографія. – К: Кондор, 2005. -196 с.

Стаття надійшла до редколегії 26.05.2012

Рецензент: д-р техн. наук, проф., С.Д. Бушуєв, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ.